

بررسی تاثیر ویژگی های اجتماعی-روان شناختی بر خود کارآمدی مالی سالمندان (مطالعه موردی: بازنشسته عضو کانون بازنشستگان اداره کل امور اقتصاد و دارائی استان مرکزی)

صفیه مهری نژاد

هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی-گروه مدیریت

محمد امین امینی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی-گروه مدیریت

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی تاثیر ویژگی های اجتماعی-روان شناختی بر خود کارآمدی مالی سالمندان بوده است. این تحقیق از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و در دسته تحقیق های توصیفی- علی قرار دارد جامعه ی مورد پژوهش شامل افراد بالاتر از ۵۰ سال بازنشسته عضو کانون بازنشستگان اداره کل امور اقتصاد و دارائی استان مرکزی (حدود ۵۰۰۰ نفر) بوده که برای سنجش وضعیت موجود از پرسشنامه ۲۶ سوالی استفاده شد که پس از تأیید روایی و پایایی جهت جمع آوری داده ها مورد استفاده قرار گرفت. در این تحقیق برای بررسی روابط بین اجزاء مدل از معادلات ساختاری استفاده شده است. از نرم افزار لیزرل برای تجزیه و تحلیل فرضیه ها استفاده شده است.

با توجه به تجزیه و تحلیل داده ها نتایج حاکی از آن بوده است که احساسات مثبت، مشغولیت، تعامل، احساس معنا و دستاورد بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

کلمات کلیدی: احساس معنا، احساسات مثبت، مشغولیت، تعامل.

مقدمه

سالمندی فرایندی طبیعی و یکی از مراحل رشد و تکامل انسان به شمار می‌رود. بهبود شرایط زندگی، مراقبت های بهداشتی و درمانی و افزایش طول عمر و امید به زندگی پدیده سالمندی را در جوامع به دنبال داشته است. در طول این فرایند تغییراتی در ابعاد فیزیولوژیک، روانی و اجتماعی افراد رخ می‌دهد. همچنین با افزایش سن سالمندی، تغییراتی در ابعاد مختلف از جمله ضعف جسمی، روانی، عقلی و انواع بیماری ها به وجود خواهند آمد که نیازمند توجه ویژه ای در این زمینه ها خواهد بود. خود کارآمدی در تمام دوه های سنی، به ویژه در سالمندان، از نظر شرایط سنی و تغییرات فیزیولوژیک و آسیب پذیری آنها، بحث وسیعی را میان متخصصان ایجاد کرده است. برخی از پژوهشگران و روان شناسان از مفهوم خود کارآمدی به معنی باورها و قضاات های افراد درباره صلاحیت و توانایی کلی شان در رویارویی با رویدادها، موقعیت های تنش زا و تهدیدکننده استفاده کرده اند (حیدری و همکاران، ۱۳۹۵، ۱۴۴-۱۴۳).

محققین دریافته اند که خود کارآمدی مالی عامل پیشگوی مهمی برای رفتارها و پیامدهای مالی مانند پس انداز کردن، سرمایه گذاری، برنامه ریزی، ثروت اندوزی، تخصیص سرمایه اولیه، و اقدامات موثر مدیریت مالی می باشد. تاکنون محققین تمرکز خود را بیشتر بر ارتباط بین خود کارآمدی مالی و رفتار مالی گذاشته اند زیرا رابطه نظری و تجربی بین آنها با قدرت تایید شده است. اما اطلاعات اندکی درباره عوامل دخیل در خود کارآمدی مالی با توجه به ویژگی های اجتماعی- جمعیت شناختی و اقتصادی به دست آمده است، هرچند شواهدی درباره ارتباط عوامل روان شناختی و خود کارآمدی مالی مطرح شده اند. محققین دریافته اند که باورهای خود کارآمدی تحت تاثیر محیط اجتماعی-روانی و از طریق ترکیبی از عوامل اجتماعی و روان شناختی شکل می گیرند. بهره گیری از تحقیقات خود کارآمدی مالی و عوامل اجتماعی-روان شناختی به ویژه برای سالمندان حائز اهمیت است زیرا آنها در تدوین برنامه های بازنشستگی و اجرای طرح های مالی خود در این زمان، با چالش های مالی قابل توجه و خاصی مواجه هستند (آزبدو^۱، ۲۰۱۹، ۲-۱).

روان شناسی مثبت علم مطالعه عملکرد مطلوب انسان است. روان شناسی مثبت بر این تمرکز دارد که زندگی انسان ها و جوامع چقدر خوب پیش می رود و اینکه چطور می توان به زندگی رضایت بخش تری دست یافت. در روان شناسی مثبت، سلیگمن^۲ (۱۹۹۸) معتقد است که چیزهای خوب زندگی به اندازه مسائل بد واقعی هستند، به همین دلیل توجه به رویدادهای مثبت درخور توجه مساوی از سوی روان شناسان می باشد. حیطه روان شناسی مثبت طیف گسترده ای از موضوعات، از مطالعه خودکارآمدی در افراد تا ایجاد اشتغال در سازمان ها و عدالت در جوامع را در برمی گیرد، از این رو جای تعجب نیست که روان شناسی مثبت به طور گسترده ای در صنایع مختلف از پرستاری (سلامت مثبت)، شرکت های بزرگ (بورس تحصیلی سازمانی مثبت)، آموزش و پرورش (آموزش مثبت) و امور سالمندان قابل اجرا باشد. در تمام برنامه های کاربردی، روان شناسی مثبت لنز جدیدی برای رویکردهای سنتی در حال اجرا دارد. یکی از بزرگترین نظریه های روز در مواجهه با شرایط تغییر، ایمنی سازی روانی با تاکید بر روان شناسی مثبت می باشد که سلیگمن بر اساس

¹-Asebedo

²-Seligman

مدل ۵ عاملی پرما^۳ آن را بسط داده است. پرما بر پایه ۵ عنصر اصولی قرار دارد که عبارتند از هیجان مثبت^۴ (P) یعنی آرامش، قدردانی، رضایت، مطلوب بودن، امیدواری و عشق ورزیدن. عنصر دوم، تعهد و مجذوبیت^۵ (E) است و اشاره به زمانی دارد که افراد احساس سیالی و حرکت داشته و متمرکز بر زمان حال هستند و احساس بهزیستی و خوب زیستن دارند. عنصر سوم روابط مثبت^۶ (R) را نشان می دهد و اشاره به این نکته دارد که انسان موجودی اجتماعی است و روابط خوب هسته خوب زیستن را شکل می دهد، افرادی که در زندگی روابط مثبت دارند همواره شادتر از کسانی هستند که چنین روابطی را تجربه نمی کنند. عنصر چهارم احساس معنا^۷ (M) است. معنا از یک قدرت بزرگتر از انسان سرچشمه می گیرد و اشاره به این نکته دارد که خدایی هست و یا اینکه منبعی ماورای ما برای کمک به نوع انسان وجود دارد. انسان های معناگرا حس بهزیستی بهتری دارند. و بالاخره عنصر پنجم، موفقیت و پیشرفت^۸ (A) اشاره به این نکته دارد که انسان ها همواره یا در جستجوی مهارتی هستند یا هدف معناداری را دنبال می کنند، توانایی افراد برای رسیدن به موفقیت، احساس بهزیستی را تقویت خواهد کرد (سلیمانی و همکاران، ۱۳۹۶، ۸۶-۸۵).

با توجه به اهمیت مدیریت و کنترل مالی در دوران بازنشستگی و همچنین حفظ شکوفایی روان شناختی در این دوره، خلاء تحقیقاتی بزرگی به لحاظ بررسی و تایید تجربی تاثیرات ابعاد و مولفه های اجتماعی-روان شناختی بر رفتار و عملکرد مالی سالمندان وجود دارد. از این رو اهداف تحقیق حاضر شامل بررسی و تصریح مدل شکوفایی پرما و نقش عوامل ذکر شده در مدل مذکور در خود کارآمدی مالی سالمندان خواهد بود. در این راستا، پنج مولفه هیجان مثبت، تعهد و مجذوبیت، روابط مثبت، احساس معنا و موفقیت و پیشرفت به عنوان متغیرهای موثر بر خود کارآمدی مالی سالمندان مورد توجه قرار خواهد گرفت تا عمق و غنای بیشتری به تحقیقات حوزه مالی و روان شناسی ببخشد. هدف اصلی این تحقیق افزودن دانش به تحقیقات علمی و تجربی محدود در مورد ابعاد اجتماعی-روان شناختی شکوفایی و تاثیر و پیامدهای آنها با توجه به عملکرد مالی و خود کارآمدی مالی سالمندان خواهد بود. این تحقیق می تواند سنگ بنایی برای تحقیقات جامع درباره تاثیر ویژگی های اجتماعی-روان شناختی بر عملکرد مالی سالمندان باشد. تحقیق حاضر تلاش دارد تا برخی از نیازهای تحقیقاتی مطرح شده در ادبیات تحقیقاتی مربوط به تاثیر و روابط ابعاد اجتماعی-روان شناختی و پیامد رفتاری آنها را پاسخ دهد. تحقیقات بسیار اندکی در داخل کشور به این موضوع با مولفه های ذکر شده پرداخته اند و عمده این تحقیقات نیز بسیار محدود بوده و نتوانسته اند نتایج جامعی را ارائه کنند. از این رو نیاز به تحقیقات عمقی در این رابطه را به یک ضرورت و اولویت تحقیقاتی مبدل ساخته اند. تبیین نقش عوامل پنج گانه شکوفایی (مدل پرما) در ایجاد فضای لازم برای ایجاد خود کارآمدی مالی سالمندان و تحقق اهداف مالی آنها یکی از رسالت های بزرگ تحقیقاتی به شمار می رود که تلاش خواهد شد تا بینش و تصویر جامعی از آن ارائه گردد. قطع نظر از محدودیت تحقیقات مربوطه، تحقیقات پیشین نتوانسته اند تصویر کاملی از تعاملات بین عوامل اجتماعی-روانشناختی و خود کارآمدی مالی فراهم کنند و از این رو تحقیق حاضر تلاش خواهد کرد تا دیدگاه جامع تری از این مقوله را برای محققین و متخصصین فراهم

³-Perma

⁴-Positive Emotion

⁵-Engagement

⁶-Positive Relations

⁷-Meaning

⁸-Accomplishment

آورد. به این ترتیب، یافته های تحقیق حاضر می تواند چراغ راه تحقیقات آتی بوده و راه را برای تحقیقات گسترده تر این حوزه بگشاید. از سوی دیگر، نتایج تحقیق حاضر به متخصصین و محققین آتی کمک می کنند تا بتوانند روابط فرضی ذکر شده در این تحقیق را درک نموده، مورد سنجش قرار داده، و در برنامه های ارتقا و بهبود بهره وری مالی افراد از آن بهره ببرند. در نتیجه، پرسش اصلی که تحقیق حاضر برای یافتن پاسخ آن تلاش می کند آن است که ویژگی های اجتماعی- روان شناختی مدل شکوفایی پرما چه تاثیری بر خود کارآمدی مالی سالمندان بر جای می گذارند؟

۲. چارچوب نظری

علم روان شناسی غالباً با توجه به الگوهای نقص عمل نموده و متمرکز بر درمان افراد دچار نقصی می باشد که نیامند درمان هستند. اما محققین معتقدند که چنین درمانی کافی نبوده و قادر به بهبود شرایط انسان نمی باشد. بر این مبنا، حوزه روان شناسی مثبت پا به عرصه ظهور گذاشت که به دنبال توضیحی برای این پرسش بود که افراد دارای سلامت فکری چگونه می توانند به تجارب زندگی غنی تر و کامل تری دست یابند. هدف روان شناسی مثبت اتکا به تحقیقات پیشین و اغنای آنها درباره بیماری های ذهنی و رنج های انسانی بود. بر طبق نظر سلیگمان، پیامد روان شناسی مثبت، شادی و شکوفایی در زندگی مطرح شده است. نظریه شکوفایی از طریق پنج عنصر کلیدی عملیاتی شده است که عبارتند از هیجان مثبت، تعهد و مجذوبیت، روابط مثبت، احساس معنا و موفقیت و پیشرفت. شکوفایی ذهنی دارای پیامدهای رفتاری مختلفی در افراد بازنشسته می باشد که از آن جمله می توان به رضایت، شادی، مدیریت مالی بهتر و امید به زندگی اشاره کرد (آزبدو و سیای^۹، ۲۰۱۴، ۱۶۳-۱۶۲). در روان شناسی رفتاری، مفهوم خود کارآمدی اشاره به احساس خوداتکایی دارد و ریشه در این باور دارد که فرد خود را قادر به انجام کار مورد نظرش و در حقیقت مواجهه با چالش های زندگی می داند. درواقع افرادی که خودباوری روان شناختی بالاتری دارند، از ظرفیت مدیریت مالی بالاتری برای مواجهه با مشکلات مالی برخوردار بوده و در نتیجه خود کارآمدی مالی بالاتری را نشان خواهند داد. اشخاصی که به لحاظ روان شناختی مثبت نگر هستند، بهتر از سایرین می توانند از پس چالش های مالی برآیند (فارل و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۵، ۴).

مطالعات بسیاری از ارزش هیجانات مثبت در پیامدهای زندگی حمایت می کنند. حفاظت از ابتلا به بیماری های جسمی، و تجربه کردن سطوح پایین تری از انواع استرس های مالی و غیرمالی به عنوان پیامدهای هیجان مثبت در زندگی ذکر شده اند. کارهای خوب به نگاه خوب روانی اشاره دارد و مهارت ها و دانش افراد برای مواجهه صحیح و سالم با فرصت ها و چالش ها را مد نظر قرار می دهد. انجام خوب کارها به معنای عملکرد مناسب در میان دنیای تجربیات انسان ها است و به همین صورت انجام رفتارهای اجتماعی و فرا اجتماعی که فرد و جامعه بزرگتر از آن سود می برند، همگی تحت الشعاع هیجانات مثبت قرار دارند (شریفیان و همکاران^۹، ۱۳۹۸، ۷۶۷). شواهد متعددی وجود دارند که نشان می دهند هیجانات نقش مهمی در تصمیم گیری های مالی و غیرمالی ایفا می کنند. هیجانات مستقیماً تصمیم گیری های فردی را تحت تاثیر

^۹-Asebedo & Seay

^{۱۰}-Farrell et al

قرار می دهند و هیجانات منفی مانند ترس و خشم تأثیرات معکوسی بر ادراک ریسک تصمیم گیری برجای می گذارند. هیجانات و احساسات مثبت با تصمیم گیری های خوش بینانه ارتباط دارند. بر طبق مطالعه تصمیم گیری مالی در شرایط ریسک مشخص شده است که سطوح پایین تجربه هیجانی منفی منجر به سطوح بالاتر عملکرد مالی می گردد (فنتون-اوکریوی و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۱، ۷).

مطالعات در زمینه درگیر شدن یا تعهد و مجذوبیت در حوزه های نسبتاً مجزایی صورت گرفته اند. روان شناسی مثبت بر روان بودن یا سطوح افراطی درگیر شدن روانی که شامل تمرکز شدید، جذب و توجه می گردد، متمرکز شده است. تعهد و مجذوبیت به عنوان توانمندی، جذب شدن و وقف کردن خود تعریف می شود. تعهد و مجذوبیت شامل ابعاد هیجانی، شناختی و رفتاری است و بر عملکرد و نگرش افراد تأثیر قابل ملاحظه ای برجای می گذارد (شریفیان و همکاران، ۱۳۹۸، ۷۶۷). بر طبق تحقیقات پیشین، درگیری مثبت به طور قابل توجهی با تصمیم گیری های مالی (رفتار) در مورد پس انداز در خارج از حساب های بانخشستگی، سرمایه گذاری در دارایی های پرریسک و مدیریت اعتبار مرتبط است. ارتباط بین تعهد و مجذوبیت و رفتار مالی می تواند مستقیم یا غیرمستقیم از طریق دانش مالی ذهنی باشد. در واقع، خودکارآمدی مالی به طور قابل توجهی با عوامل روانی و رفتاری شخصیت فرد ارتباط دارد. همچنین نتایج تحقیقات نشان داده است که افراد دارای سطح بالای تعهد و مجذوبیت نمایش قوی تری از عزت نفس در تصمیمات مالی خود دارند و نسبت به دیگران ریسک پذیرتر بوده و محافظه کاری کمتری را از خود نشان می دهند (یزدانی و همکاران، ۱۳۹۷، ۶۳).

سومین جزء مدل شکوفایی روان شناختی، روابط مثبت است و اشاره به هر رابطه مثبتی دارد که فرد می تواند با خانواده، دوستان، شرکا، همکاران یا حتی روسا داشته باشد. در این روابط، احساس همبستگی، مورد مراقبت قرار گرفتن و رضایت وجود دارد. در حقیقت شکوفایی روانی به صورت جمعی رخ می دهد و نه به صورت منفرد و در انزوا. محققین گزارش داده اند که روابط خانوادگی، تماس های اجتماعی و فعالیت های اجتماعی همگی بر بازنمودهای رفتاری افراد از جمله خودباوری آنها و تصمیماتشان تأثیر می گذارند (کسبرگ^{۱۲}، ۲۰۱۷، ۸-۷). عنصر روابط در مدل شکوفایی اعلام می کند که وجود دوستان و وابستگان حامی و نزدیک در محیط اجتماعی فرد در شکوفایی زندگی وی تأثیر می گذارد به نحوی که دیدگاه مثبت تری از لحاظ خود کارآمدی مالی در فرد شکل می گیرد و وی تصمیمات مالی مثبت تری را اتخاذ می کند (آزیدو، ۲۰۱۹، ۴).

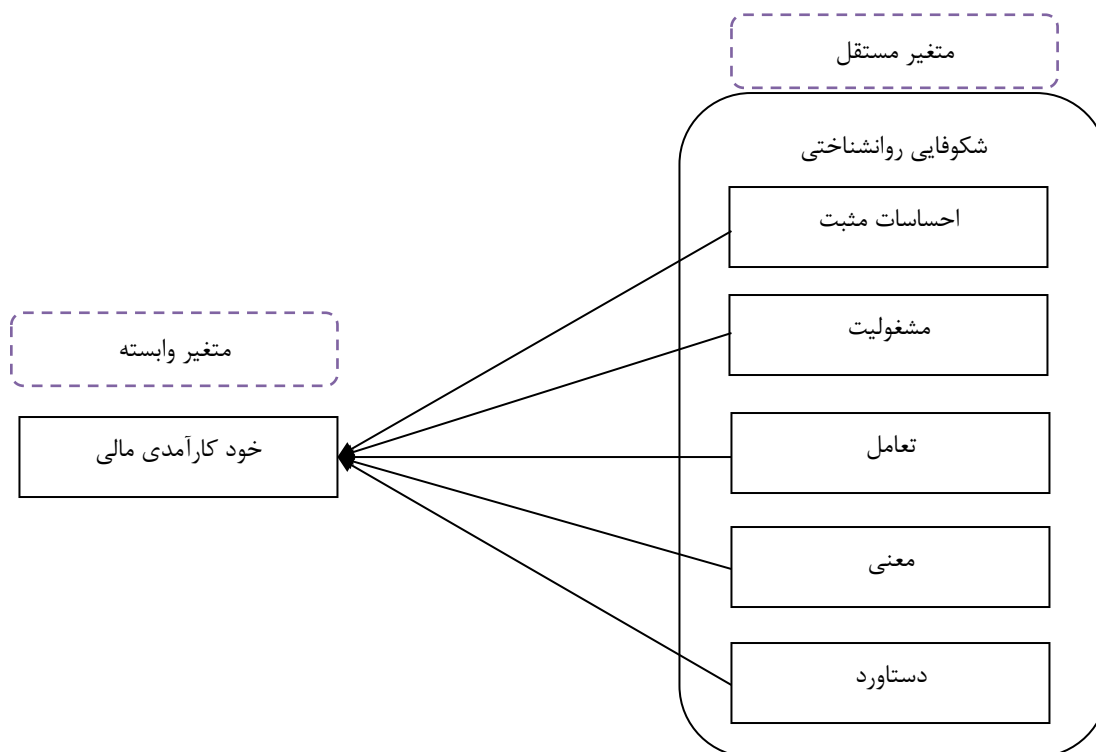
احساس معنا به عنوان یکی از مولفه های اصلی در بحث سلامت روان شناختی افراد مطرح است. زمانی که افراد به فعالیت های مورد علاقه شان می پردازند، با دیگران ملاقات می کنند، و در مجموع فعالیت های محبوب خود را پی می گیرند، وجود معنا را احساس نموده و زندگی خود را پرمعنا تر می یابند. این احساس معنا بر تصمیم گیری های فرد تأثیر گذاشته و او را در جهت تحقق هر چه بهتر معنای زندگی رهنمون می گردد (هلاکویی و همکاران، ۱۳۹۸، ۵-۴). احساس معنا به زندگی هدف و جهت می دهد و در شکل گیری انواع تصمیمات فردی و تصور افراد از خود و توانمندی هایشان تأثیر می

¹¹-Fenton-O'creevy et al

¹²-Keseberg

گذارد. افرادی که احساس معنای بالاتری را در زندگی تجربه می کنند، خود کارآمدی مالی را نیز ادراک می نمایند (آزبدو، ۲۰۱۹، ۴).

موفقیت به عنوان یکی از اجزای مدل شکوفایی روان شناختی به عنوان احساس موفقیت، شایستگی یا تسلط تعریف شده است. چنین احساسی به فرد انگیزه و خودنظمی می بخشد. رسیدن به هدف و دریافت پاداش آن سبب ایجاد غرور و خودباوری در فرد می گردد. از نظر سلیگمان، موفقیت و پیشرفت اشاره به تعقیب خود هدف دارد و نه مواردی که در کنار تعقیب هدف رخ می دهند. موفقیت و پیشرفت حس خودباوری را در فرد به وجود می آورد که به توانمندی های خود در تمامی امور اطمینان می یابد (کسبرگ، ۲۰۱۷، ۶). احساس موفقیت و برنده شدن در پی فعالیت های مختلف کاری و سرگرمی در افراد سبب می شود که آنها دیدگاه مثبت تری درباره توانایی هایشان به دست آورند و در نتیجه خود کارآمدی مالی را نشان دهند (آزبدو، ۲۰۱۹، ۴).

نمودار (۱): مدل مفهومی تحقیق

(منبع: آزبدو، ۲۰۱۹)

احساسات مثبت

احساس مثبت شامل احساسات و هیجانات مثبت مانند لذت، غرور، خرسندی و احساس منفی شامل احساسات و هیجانات منفی مانند اضطراب، نگرانی، غمگینی، خشم، گناه، شرم می باشد. افرادی دارای احساس مثبت، افرادی با جهت گیری برون گرایانه و خواهان لذت، پاداش، شادمانی و مشخصه هایی از این قبیل هستند، در مقابل افرادی با احساس منفی، متمایل به خشونت، ترس و اضطراب می باشند (سلامی^{۱۳}، ۲۰۱۰، ۴۸۸).

مشغولیت

تعهد و مجذوبیت به عنوان توانمندی، جذب شدن و وقف کردن خود تعریف می شود. تعهد و مجذوبیت شامل ابعاد هیجانی، شناختی و رفتاری است و بر عملکرد و نگرش افراد تاثیر قابل ملاحظه ای برجای می گذارد (شریفیان و همکاران، ۱۳۹۸، ۷۶۷).

تعامل

فرایند کنش متقابل اجتماعی ساز و کاری است که بر پایه آن رابطه میان انسان ها شکل می گیرد. این رابطه در جریان فراز و فرود کنش متقابل تداوم می یابد یا متوقف می شود. این فرایند در واقع یک ساز و کار یا مکانیزمی است که می تواند چگونگی شکل گیری گروه ها و جامعه انسانی و تداوم این پدیده های اجتماعی را در گذر زمان توضیح دهد. (عدالتیان شهریاری و همکاران، ۲۰۱۳، ۳۲۸).

دستاورد

موفقیت به عنوان یکی از اجزای مدل شکوفایی روان شناختی به عنوان احساس موفقیت، شایستگی یا تسلط تعریف شده است. چنین احساسی به فرد انگیزه و خودنظمی می بخشد. رسیدن به هدف و دریافت پاداش آن سبب ایجاد غرور و خودباوری در فرد می گردد. احساس موفقیت و برنده شدن در پی فعالیت های مختلف کاری و سرگرمی در افراد سبب می شود که آنها دیدگاه مثبت تری درباره توانایی هایشان به دست آورند و در نتیجه خود کارآمدی مالی را نشان دهند (آزبدو، ۲۰۱۹، ۴).

خودکارآمدی مالی

مفهوم خود کارآمدی اشاره به احساس خوداتکایی دارد و ریشه در این باور دارد که فرد خود را قادر به انجام کار مورد نظرش و در حقیقت مواجهه با چالش های زندگی می داند. درواقع افرادی که خودباوری روان شناختی بالاتری دارند، از

¹³-Salami

ظرفیت مدیریت مالی بالاتری برای مواجهه با مشکلات مالی برخوردار بوده و در نتیجه خود کارآمدی مالی بالاتری را نشان خواهند داد. اشخاصی که به لحاظ روان شناختی مثبت نگر هستند، بهتر از سایرین می توانند از پس چالش های مالی برآیند (فارل و همکاران^{۱۴}، ۲۰۱۵، ۴).

۳. اهداف تحقیق

هدف اصلی: تعیین تاثیر شکوفایی روانشناختی بر خود کارآمدی

اهداف فرعی:

تعیین تاثیر احساسات مثبت بر خود کارآمدی مالی

تعیین تاثیر مشغولیت بر خود کارآمدی مالی

تعیین تاثیر تعامل بر خود کارآمدی مالی

تعیین تاثیر احساس معنا بر خود کارآمدی مالی

تعیین تاثیر دستاورد بر خود کارآمدی مالی

۴. فرضیه های تحقیق

---

¹⁴-Farrell et al

احساسات مثبت بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

مشغولیت بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

تعامل بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

احساس معنا بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

دستآورد بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

۴. روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ روش توصیفی-پیمایشی و از لحاظ هدف کاربردی می باشد. جامعه آماری در این تحقیق، جامعه آماری تحقیق شامل افراد بالاتر از ۵۰ سال بازنشسته عضو کانون بازنشستگان اداره کل امور اقتصاد و دارائی استان مرکزی (حدود ۵۰۰۰ نفر) می باشد. نمونه آماری بدست آمده بوسیله فرمول کوکران برابر با ۳۵۷ نفر می باشد که پس از توزیع پرسشنامه با روش نمونه گیری تصادفی نهایتاً تعداد پرسشنامه تکمیل گردید. منبع پرسشنامه پژوهش آزدو (۲۰۱۹) می باشد و قبل از توزیع بین نمونه ها روایی و پایایی مورد ارزیابی قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل آماری از مدل معادلات ساختاری و نرم افزار لیزرل استفاده شده است.

۵. یافته های تحقیق

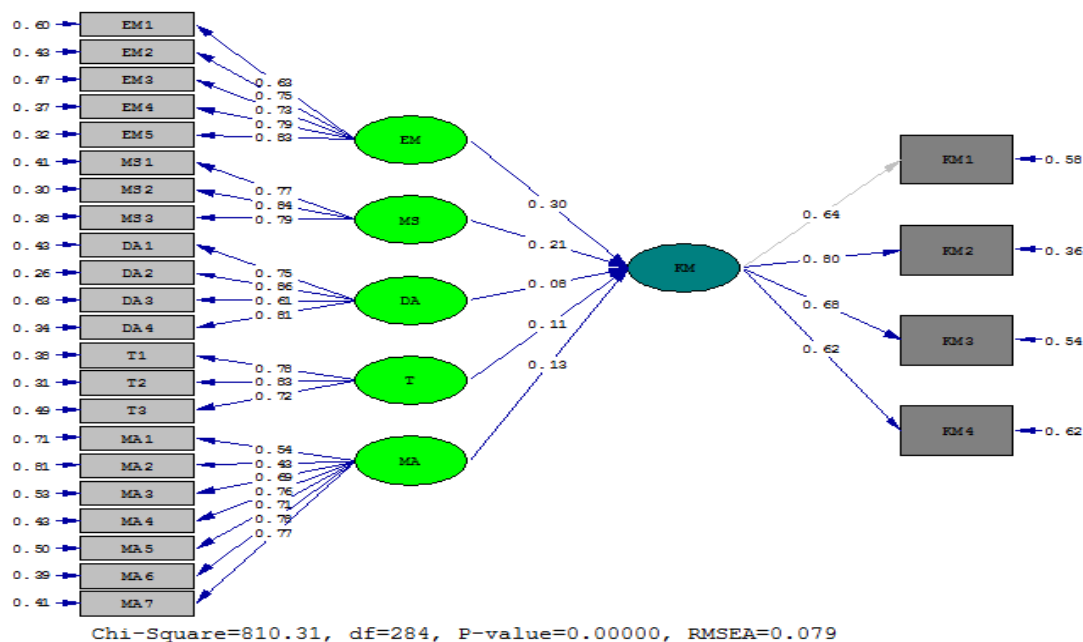
معادلات ساختاری تکنیک آماری مناسبی است که بر پایه فرضیه هایی درباره وجود روابط علی بین متغیرها می باشد. نمودار (۲) ضرایب استاندارد و نمودار (۳) معنی داری ضرایب (آماره تی) را نشان می دهد. قبل از پرداختن به مدل ها در جدول (۱) نماد گذاری متغیرها نشان داده شده است.

جدول (۱): نمادگذاری متغیرها

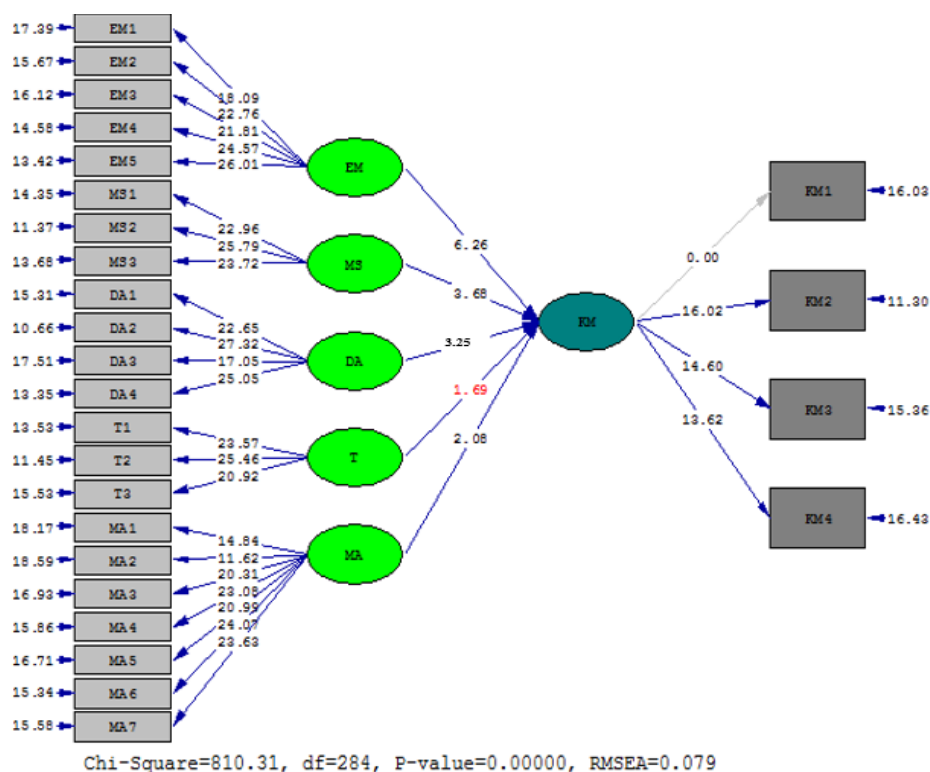
متغیرها	نماد
احساسات مثبت	EM
مشغولیت	MS
تعامل	T

MA	معنا
DA	دستاورد
KM	خودکارآمدی مالی

نمودار (۲): ضرایب استاندارد

نمودار (۳): معنی داری ضرایب استاندارد

رد و قبول فرضیه ها بر اساس آماره تی می باشد بدین صورت که اگر آماره تی بدست آمده بزرگتر از ۱.۹۶ باشد آن فرضیه در سطح معنی داری ۰.۰۵ مورد پذیرش واقع می شود. جدول (۲) نتایج بررسی فرضیه ها را نشان می دهد.

جدول (۲): نتایج بررسی فرضیه ها

نتیجه	آماره تی	ضریب تاثیر استاندارد	فرضیه
تایید	۶.۲۶	۰.۳	احساسات مثبت بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.
تایید	۳.۶۸	۰.۲۱	مشغولیت بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.
عدم تایید	۱.۶۹	۰.۱۱	تعامل بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.
تایید	۲.۰۸	۰.۱۳	احساس معنا بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.
تایید	۳.۲۵	۰.۰۸	دستآورد بر خود کارآمدی مالی تأثیر دارد.

۵. نتیجه گیری

نتایج به دست آمده از فرضیه اول نشان داد که احساسات مثبت تاثیر مثبت و معناداری بر خودکارآمدی مالی دارد؛ بنابراین فرضیه پذیرفته می شود. نتایج این فرضیه با تحقیقات شریفیان و همکاران (۱۳۹۶) و فنتون-اوکریوی و همکاران (۲۰۱۱) همسو می باشد.

مطالعات بسیاری از ارزش هیجانات مثبت در پیامدهای زندگی حمایت می کنند. حفاظت از ابتلا به بیماری های جسمی، و تجربه کردن سطوح پایین تری از انواع استرس های مالی و غیرمالی به عنوان پیامدهای هیجان مثبت در زندگی ذکر شده اند. کارهای خوب به نگاه خوب روانی اشاره دارد و مهارت ها و دانش افراد برای مواجهه صحیح و سالم با فرصت ها و چالش ها را مد نظر قرار می دهد. انجام خوب کارها به معنای عملکرد مناسب در میان دنیای تجربیات انسان ها است و به همین صورت انجام رفتارهای اجتماعی و فرا اجتماعی که فرد و جامعه بزرگتر از آن سود می برند، همگی تحت الشعاع هیجانات مثبت قرار دارند.

شواهد متعددی وجود دارند که نشان می دهند هیجانات نقش مهمی در تصمیم گیری های مالی و غیرمالی ایفا می کنند. هیجانات مستقیماً تصمیم گیری های فردی را تحت تاثیر قرار می دهند و هیجانات منفی مانند ترس و خشم تاثیرات معکوسی بر ادراک ریسک تصمیم گیری بر جای می گذارند. هیجانات و احساسات مثبت با تصمیم گیری های خوش بینانه ارتباط دارند. بر طبق مطالعه تصمیم گیری مالی در شرایط ریسک مشخص شده است که سطوح پایین تجربه هیجانی منفی منجر به سطوح بالاتر عملکرد مالی می گردد.

نتایج به دست آمده از فرضیه دوم نشان داد که مشغولیت تاثیر مثبت و معناداری بر خودکارآمدی مالی دارد؛ بنابراین فرضیه پذیرفته می شود. نتایج این فرضیه با تحقیقات کسبرگ (۲۰۱۷) و آزیدو (۲۰۱۹) همسو می باشد.

نتایج به دست آمده از فرضیه سوم نشان داد که تعامل تاثیر مثبت و معناداری بر خودکارآمدی مالی ندارد؛ بنابراین فرضیه رد می شود. نتایج این فرضیه با تحقیقات کسبرگ (۲۰۱۷) و آزیدو (۲۰۱۹) همسو نمی باشد. سومین جزء مدل شکوفایی روان شناختی، روابط مثبت است و اشاره به هر رابطه مثبتی دارد که فرد می تواند با خانواده، دوستان، شرکا، همکاران یا حتی روسا داشته باشد. در این روابط، احساس همبستگی، مورد مراقبت قرار گرفتن و رضایت وجود دارد. در حقیقت شکوفایی روانی به صورت جمعی رخ می دهد و نه به صورت منفرد و در انزوا. محققین گزارش داده اند که روابط خانوادگی، تماس های اجتماعی و فعالیت های اجتماعی همگی بر بازآمدهای رفتاری افراد از جمله خودباوری آنها و تصمیماتشان تاثیر می گذارند. عنصر روابط در مدل شکوفایی اعلام می کند که وجود دوستان و وابستگان حامی و نزدیک در محیط اجتماعی فرد در شکوفایی زندگی وی تاثیر می گذارد به نحوی که دیدگاه مثبت تری از لحاظ خود کارآمدی مالی در فرد شکل می گیرد و وی تصمیمات مالی مثبت تری را اتخاذ می کند.

نتایج به دست آمده از فرضیه چهارم نشان داد که احساس معنا تاثیر مثبت و معناداری بر خودکارآمدی مالی دارد؛ بنابراین فرضیه پذیرفته می شود. نتایج این فرضیه با تحقیقات هلاکویی و همکاران (۱۳۹۸) و آزیدو (۲۰۱۹) همسو می باشد.

احساس معنا به عنوان یکی از مولفه های اصلی در بحث سلامت روان شناختی افراد مطرح است. زمانی که افراد به فعالیت های مورد علاقه شان می پردازند، با دیگران ملاقات می کنند، و در مجموع فعالیت های محبوب خود را پی می گیرند، وجود معنا را احساس نموده و زندگی خود را پرمعنا تر می یابند. این احساس معنا بر تصمیم گیری های فرد تاثیر گذاشته و او را در جهت تحقق هر چه بهتر معنای زندگی رهنمون می گردد. احساس معنا به زندگی هدف و جهت می دهد و در شکل گیری انواع تصمیمات فردی و تصور افراد از خود و توانمندی هایشان تاثیر می گذارد. افرادی که احساس معنای بالاتری را در زندگی تجربه می کنند، خود کارآمدی مالی را نیز ادراک می نمایند.

نتایج به دست آمده از فرضیه پنجم نشان داد که دستاورد تاثیر مثبت و معناداری بر خودکارآمدی مالی دارد؛ بنابراین فرضیه پذیرفته می شود. نتایج این فرضیه با تحقیقات یزدانی و همکاران (۱۳۹۷)، کسبرگ (۲۰۱۷) و آزیدو (۲۰۱۹) همسو می باشد.

خودکارآمدی مالی به عنوان متغیر میانجی توسط نظریه شناختی اجتماعی بیان شده است که نقش تفکر شناختی در هدایت انگیزه های مالی افراد و رفتار مالی آنها را بررسی می کند. خودکارآمدی، بر انتخاب رفتار، تلاش و پشتکار و پیگیری اهداف موثر است و نحوه مواجهه با موانع و چالش ها را تعیین می کند. طبق نظریه باندورا، خودکارآمدی نقش مهمی در سازگاری روانشناختی، مشکلات روانی، سلامت جسمانی و نیز راهبردهای تغییر رفتار خود رهنمون و مشاوره دارد. خودکارآمدی از نظریه شناخت اجتماعی باندورا (۱۹۹۷) روان شناس مشهور، مشتق شده است که به باورها یا قضاوت های فرد به توانایی های خود در انجام وظایف و مسئولیت ها اشاره دارد. نظریه شناخت اجتماعی مبتنی بر الگوی

علی سه جانبه رفتار، محیط و فرد است. این الگو به ارتباط متقابل بین رفتار، اثرات محیطی و عوامل فردی که به ادراک فرد برای توصیف کارکردهای روان شناختی اشاره دارد، تأکید می کند. در واقع، خودکارآمدی مالی به طور قابل توجهی با عوامل روانی و رفتاری شخصیت فرد ارتباط دارد. همچنین نتایج تحقیقات نشان داده است که افراد دارای سطح بالای تعهد و مجذوبیت نمایش قوی تری از عزت نفس در تصمیمات مالی خود دارند و نسبت به دیگران ریسک پذیرتر بوده و محافظه کاری کمتری را از خود نشان می دهند.

موفقیت به عنوان یکی از اجزای مدل شکوفایی روان شناختی به عنوان احساس موفقیت، شایستگی یا تسلط تعریف شده است. چنین احساسی به فرد انگیزه و خودنظمی می بخشد. رسیدن به هدف و دریافت پاداش آن سبب ایجاد غرور و خودباوری در فرد می گردد. از نظر سلیگمان، موفقیت و پیشرفت اشاره به تعقیب خود هدف دارد و نه مواردی که در کنار تعقیب هدف رخ می دهند. موفقیت و پیشرفت حس خودباوری را در فرد به وجود می آورد که به توانمندی های خود در تمامی امور اطمینان می یابد. احساس موفقیت و برنده شدن در پی فعالیت های مختلف کاری و سرگرمی در افراد سبب می شود که آنها دیدگاه مثبت تری درباره توانایی هایشان به دست آورند و در نتیجه خود کارآمدی مالی را نشان دهند. بر اساس نتایج بدست آمده پیشنهادات زیر ارائه می گردد:

- پیشنهاد می شود کارکنان خود را فرد مصممی بدانند؛ و برای زندگی شور و اشتیاق فراوانی داشته باشند؛ از محیط و افراد اطرافم الهام بگیرند؛ هیچ گاه امید خود را از دست ندهند و خود را فردی علاقمند و راضی باشند.
- پیشنهاد می شود کارکنان موقعیت هایی را حل و فصل کنند که به تفکر زیادی نیاز دارند؛ از کاری که منتهی به یافتن راه حل جدید برای مسائل می شود، لذت ببرند و مفهوم تفکر انتزاعی برای کارکنان جذابیت زیادی داشته باشند.
- پیشنهاد می شود احساسات دیگران را درباره مسائل مختلف درک کنند؛ و کارکنان برای حل مشکلات بتوانند به اطرافیان تکیه کنند و درباره نگرانی هایشان با اطرافیان به راحتی صحبت کنند.
- پیشنهاد می شود کارکنان از برنامه ریزی برای آینده و تلاش برای رسیدن به آن لذت ببرند؛ فعالیت های روزانه برای آنها معنادار و باارزش باشند و برای اجرای طرح ها که برای خود میریزند فعالانه تلاش کنند؛ تلاش کنند تا در زندگی موفق باشند؛ هنوز فکر کنند که کارهای زیادی باید در زندگی انجام دهند و هر روز را زندگی کنند و به آینده امیدوار باشند و در زندگی شان احساس هدفمندی و رسیدن به اهداف داشته باشند.
- پیشنهاد می شود کارکنان هر آنچه را در ذهنم دارند بتوانند به واقعیت تبدیل کنند؛ اگر قرار باشد کاری انجام دهند، راهی برای موفقیت در آن بیابند و بتوانند به هر آنچه بخواهند برسند و هر چه در آینده برای کارکنان رخ دهد به دست خودشان رقم بزنند.

منابع

۱. ابوالمعصومی، لعبت؛ صابری، هانیه. (۱۳۹۳). پیش‌بینی شادکامی بر اساس بخشش و عواطف مثبت و منفی، فصلنامه روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، ۱۳(۳)، صص ۹۴-۸۶.
۲. احمدی، غلامعلی؛ امام‌جمعه، محمدرضا؛ علیزاده کتنلوئی، لیلا. (۱۳۹۴). بررسی میزان توجه به مؤلفه‌های سواد مالی و اقتصادی در محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی. پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۱(۳)، صص ۱۹۲-۱۷۹.
۳. آذر، عادل؛ مومنی، منصور. (۱۳۸۵). آمار و کاربرد آن در مدیریت. تهران: انتشارات سمت، جلد ۱.
۴. اسلامی بیدگلی، سعید؛ کریم خانی، میثم. (۱۳۹۵). سواد مالی؛ زمینه‌های سیاسی و اقتصادی پیدایش و جایگاه آن در اقتصاد بازار. مجله تحقیقات مالی، ۱۴(۳)، صص ۲۷۴-۲۵۱.
۵. افقه، سید مرتضی؛ غرافی، مائده؛ بصیرت، مهدی. (۱۳۹۴). تأثیر نابرابری آموزش بر توزیع درآمد در ایران. فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات اقتصادی کاربردی ایران، ۱۱(۷)، صص ۲۰۳-۱۷۹.
۶. اکبری، محسن؛ نوع‌پسند اصلیل، محمد؛ امیری، نازنین. (۱۳۹۴). تأثیر باورهای مصرف‌کنندگان بر رفتار خرید آن‌ها در محیط آنلاین. تحقیقات بازاریابی نوین، ۲۹(۱)، صص ۳۴-۲۱.
۷. ایمان، محمد تقی؛ آقامیری، سیده فاطمه. (۱۳۹۱). بررسی عوامل فرهنگی و روان‌شناختی مؤثر بر بهزیستی روانی مادران متعلق به آشیانه خالی، فصلنامه علمی پژوهشی جامعه‌شناسی زنان، ۱(۱)، صص ۲۰-۱.
۸. براری، رضا؛ جمشیدی، لاله. (۱۳۹۴). نقش میانجی خودکارآمدی معلمان در رابطه بین هوش هیجانی و فرسودگی شغلی معلمان ابتدایی. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۶(۴)، صص ۱۹۸-۱۷۷.
۹. پناهی، احسان؛ فاتحی‌زاده، مریم‌السادات. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و کیفیت زندگی‌زناشویی در بین زوجین شهر اصفهان. زن و جامعه، ۴(۱)، صص ۵۸-۴۱.
۱۰. پورشهریاری، مه‌سیما؛ فهیمی هنزایی، حمیده؛ آزادنیا، ابوالفضل؛ غیائی، مهناز. (۱۳۹۶). بررسی رابطه منبع مهار تحصیلی، خودکارآمدی و به‌زیستی روان‌شناختی دانشجویان. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۹(۲)، صص ۳۱-۲۴.
۱۱. حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: سمت.
۱۲. حسینی صدرآبادی، جلال. (۱۳۹۵). مدل‌های توسعه منابع انسانی. مطالعات مدیریت و حسابداری، ۱۴(۷)، صص ۲۳۲-۲۲۸.
۱۳. حسینی، محمد؛ شهودی، مریم؛ میرقاسمی، سیدجمال. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین هوش اخلاقی و خودکارآمدی با بهزیستی و روان‌شناختی در میان فرزندان شهید، جانباز و ایثارگر دانشگاه ارومیه. فصلنامه اخلاق زیستی، ۱۴(۳)، صص ۱۵۵-۱۸۰.
۱۴. حسینچاری، مسعود؛ مهرپور، آناهیتا؛ کمالی، فاطمه. (۱۳۹۴). شاخص‌های روان‌سنجی مقیاس خودکارآمدی در تنظیم هیجانی. اندازه‌گیری تربیتی، ۱۵(۵)، صص ۱۱۳-۸۵.
۱۵. حیدری، محمد؛ قدوسی بروجنی، منصوره؛ ناصح، لادن. (۱۳۹۵). مقایسه خودکارآمدی و احساس تنهایی در سالمندان ساکن و غیرساکن آسایشگاه سالمندی، نشریه پژوهشی سالمند، ۱۸(۵)، صص ۱۵۱-۱۴۳.
۱۶. خاکی، غلامرضا. (۱۳۸۷). روش تحقیق با رویکرد پایان‌نامه نویسی. تهران: انتشارات بازتاب، چاپ چهارم.

۱۷. خدابخش، محمدرضا؛ کیانی، فریبا. (۱۳۹۲)، بررسی نقش عفو در سلامت و بهزیستی روانشناختی دانشجویان، مجله تحقیقات نظام سلامت، ۱۱(۷)، صص ۱۰۶۱-۱۰۵۰.
۱۸. خیری، منصوره؛ امامی سیگارودی، عبدالحسین؛ فرمانبر، ربیع الله؛ عطر کارروشن، زهرا. (۱۳۹۳). احساس ذهنی بهزیستی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان. بهداشت و ارتقای سلامت، ۱۱(۱)، صص ۳۷-۲۷
۱۹. دلاور، علی، (۱۳۸۴). روش های تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور.
۲۰. دیانتي ديلمی، زهرا؛ حنیفه زاده، محمد. (۱۳۹۴). بررسی سطح سواد مالی خانواده های تهرانی و عوامل مرتبط با آن. فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، ۱۷(۵)، صص ۱۱۵-۱۳۹.
۲۱. سلیمانی، سمیرا؛ علی دوست قهفرخی، فرشته؛ رضایی، علی محمد؛ بارانی، محمد (۱۳۹۶)، ویژگی های روان سنجی پرسشنامه شکوفایی در دانشجویان ایرانی، فصلنامه اندازه گیری تربیتی، ۹(۸)، صص. ۱۰۲-۸۳.
۲۲. شریفیان، محمدحسین؛ فتح آبادی، جلیل؛ شکری، امید؛ قنبری، سعید (۱۳۹۸)، بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه شکوفایی (پرما) در معلمان، مجله علوم روانشناختی، ۱۵(۵)، صص. ۷۶۵-۷۷۲.
۲۳. شیربگی، ناصر؛ رضایی، کیهان؛ زندی، خلیل. (۱۳۹۴). اعتباریابی پرسش نامه باورهای خودکارآمدی معلمان در تدریس علوم به عنوان درس پژوهش محور. دوماهنامه علمی-پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۴۱(۳۱)، صص ۱۷۷-۱۷۲.
۲۴. ظهوری، قاسم. (۱۳۷۸). کاربرد روش های تحقیق علوم اجتماعی در مدیریت. انتشارات مدیر، تهران، چاپ اول.
۲۵. فتحی مظفری، رسول؛ علیزاده، گلاویژ. (۱۳۹۵). بررسی مؤلفه های بهزیستی روان شناختی "ریف" در نهج البلاغه. پژوهشنامه نهج البلاغه، ۴۱(۶۸)، صص ۷۳-۵۵.
۲۶. فضل زاده، علیرضا؛ جبارزاده، یونس؛ ملک پور، مهدی. (۱۳۹۵). سواد مالی: مفهوم، سنجش و کارکرد. چهارمین کنفرانس ملی مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه تبریز، صص ۱۸-۱.
۲۷. فیاضی، مرجان؛ سیما اصل، نسترن؛ کاوه، منیژه. (۱۳۹۰). استفاده از روانشناسی مثبت گرا در مدیریت و رهبری سازمانی جنبشی رو به گسترش. همایش ملی چالش های مدیریت و رهبری در سازمان های ایرانی. اصفهان: صص ۱۰-۱.
۲۸. قاسم زاده علیشاهی، ابوالفضل؛ عباسی، مهدی؛ ملکی مرشد، منظر. (۱۳۹۳). نقش عواطف مثبت و منفی در رضایت و عملکرد شغلی اعضای هیئت علمی. فصلنامه پژوهش های نوین روانشناختی، ۱۳(۳)، صص ۱۳۲-۱۵۲.
۲۹. قربانی زاده، وجه الله؛ آقاوردی، بابک. (۱۳۹۲). نقش توانمندسازی روان شناختی کارکنان در تعالی سازمانی. دو فصلنامه پژوهش های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، صص ۸۷-۱۰۶.
۳۰. قشقایی زاده، نصراله. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش سرمایه روان شناختی بر ابعاد سرمایه اجتماعی معلمان زن مدارس ابتدایی. مطالعات روان شناختی، صص ۱۴۰-۱۲۵.
۳۱. کاظمی، فاطمه؛ نادری، حبیب الله؛ هاشمی، سهیلا؛ میکائیلی منیع، فرزانه. (۱۳۹۶). ارائه مدل علی برای خلاقیت دانشجویان بر اساس متغیرهای فردی (خودکارآمدی عمومی، خودکارآمدی خلاق، خردمندی و انگیزش درونی) و اجتماعی (جو دانشگاه). ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱۱(۱)، صص ۷۱-۱۰۰.

۳۲. کجباف، محمدباقر؛ نقوی، محمد؛ عرب بافرانی، علیرضا. (۱۳۹۴). تأثیر خودکارآمدی، توانمندسازی و شادکامی بر ابراز وجود معلمان. دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، ۲۹(۱)، صص ۸۸-۹۶.
  ۳۳. کریمی، هادی؛ اسماعیلی، بهرام؛ جوانمرد، علی؛ رئیسی، جعفر؛ شغیعی، هادی. (۱۳۹۴). نقش واسطه‌ای هدف‌گذاری در رابطه بین سبک اسناد و خودکارآمدی معلمان، (۱۳۹۴)، آموزش پژوهی، ۹(۲)، صص ۷۰-۹۶.
  ۳۴. کلانتری، خلیل. (۱۳۸۸). مدل سازی معادلات ساختاری در تحقیقات اجتماعی - اقتصادی. تهران، انتشارات فرهنگ صبا، چاپ اول.
  ۳۵. محزون‌زاده بوشهری، فاطمه. (۱۳۹۵). نقش میانجیگری خودکارآمد در ارتباط بین مهارت حل مسئله و هوش فرهنگی. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱۴(۳)، صص ۱۹۳-۲۰۳.
  ۳۶. محمدی دهقانی، مریم؛ یوسفی، فریده. (۱۳۹۵). رابطه انواع خودکارآمدی با خشم: بررسی نقش واسطه‌ای حل مسئله اجتماعی. روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی، صص ۲۵۱-۲۳۷.
  ۳۷. ملک‌زاده، لیدا؛ حیدری، محمود؛ پاکدامن، شهلا؛ طهماسبیان، کارینه. (۱۳۹۳). رابطه تعاملی ابعاد فرزندپروری ادراک شده و خودکارآمدی با بهزیستی روان‌شناختی در نوجوانان. خانواده پژوهی، صص ۱۲۶-۱۱۳.
  ۳۸. مؤذنی، الهام؛ دائمی کریم‌زاده، سعید؛ ابراهیم‌زاده، رضا. (۱۳۹۴). بررسی سطح سواد مالی (مطالعه موردی دانشجویان کارشناسی ارشد رشته‌های مالی دانشگاه‌های شهر اصفهان). کنفرانس بین‌المللی، مدیریت و اقتصاد در قرن ۲۱، صص ۱۵-۱.
  ۳۹. میرزاخانی، پرویز؛ رضایی، علیمحمد؛ امین بیدختی، علی اکبر؛ نجفی، محمود؛ رحیمیان بوگر، اسحاق. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزشی شکوفایی بر هیجان‌های مثبت، روابط، احساس معنی، پیشرفت و مجذوبیت پژوهشگران جوان و نخبگان، پژوهش در نظامهای آموزشی، صص. ۲۳۰-۲۰۹.
  ۴۰. ناصح، لادن؛ علی شیخی، رحیم؛ رفیعی، حسین. (۱۳۹۴). خودکارآمدی عمومی و عوامل مرتبط با آن در سالمندان مقیم سرای سالمندی. پرستاری و مامایی جامع‌نگر، ۴۱(۶۸)، صص ۹۷-۹۰.
  ۴۱. هلاکویی، هدی؛ مصطفوی، محمد؛ نسیمی، منیره. (۱۳۹۸). رابطه معنی زندگی و بهزیستی روانشناختی با تمایل به ازدواج در دانشجویان. رویش روانشناسی، ۲۶(۲)، صص. ۱۹-۱.
  ۴۲. هومن، حیدرعلی. (۱۳۸۴). مدل یابی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار لیزرل. انتشارات سمت، چاپ اول.
  ۴۳. یزدانی، حمیدرضا؛ مهدی خانی، حبیب؛ احمدی، داریوش؛ عالی وندی، امین. (۱۳۹۷). تجزیه و تحلیل تاثیر عزت نفس و دانش مالی بر رفتار مالی (مورد مطالعه: سرمایه‌گذاران حقیقی کارگزاری بانک اقتصاد نوین)، دانش سرمایه‌گذاری، ۱(۱)، صص. ۷۷-۵۹.
  ۴۴. یگانه، زهرا؛ زارعی، سمیرا؛ هنرمندی، زهرا. (۱۳۹۸). بررسی رابطه میانجیگری خودکارآمدی مالی در نگرش مالی، مشارکت مالی و سواد مالی حسابداران. چهارمین کنفرانس ملی در مدیریت کسب و کار و بازرگانی، تهران، صص ۱۸-۱.
45. Aduda, J, Kalunda, E. (2012). Financial inclusion and financial sector stability with reference to Kenya: A review of literature. Journal of Applied Finance and Banking, 2(6), 95.
  46. Asebedo, S. D. (2019). Psychosocial attributes and financial self-efficacy among older adults. Journal of Financial Therapy, 10(1), 1-29.

47. Asebedo, Sarah D. (2016), Three essays on financial self-efficacy beliefs and the saving behavior of older pre-retirees, A DISSERTATION submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, School of Family Studies and Human Services, College of Human Ecology, Kansas State University, pp.1-250
48. Asebedo, Sarah D, Seay, Martin C. (2014), Positive psychological attributes and retirement satisfaction, *Journal of Financial Counseling and Planning*, Vol. 25, Iss. 2, pp. 161-173
49. DeLaune, L. D., Rakow, J. S, Rakow, K. C. (2010). Teaching financial literacy in a co-curricular service-learning model. *Journal of Accounting Education*, 28(2), 103-113.
50. Edalatian Shahriari, J., Maleki, J., Koolivand, P, Meyvand, M. (2013). The study of the relationship between organizational structure and psychological empowerment among the staffs in Ministry of Economic Affairs and Finance. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 2(3 (s)), pp-330.
51. Farrell, Lisa; Fry, Tim R.L,Risse, Leonora (2015),The significance of financial self-efficacy in explaining women's personal finance behaviour, *Journal of Economic Psychology*, pp.1-51.
52. Fenton-O'Creevy, Mark; Soane, Emma; Nicholson, Nigel; Willman, Paul (2011), Thinking, feeling and deciding: the influence of emotions on the decision making and performance of traders, *Journal of Organizational Behavior*, Vol. 32, No.8, pp.1-37.
53. Ismail, Shafinar; Faique, Fathin Ahmad; Bakri, Mohammed Hariri; Mohd Zain, Zainab; Idris, Nur Hafidzah; Abu Yazid, Zarinah; Daud, Shahreena; Md Taib, Norraeffa (2016), The role of financial self-efficacy scale in predicting financial behavior, *Advanced Science Letters*, pp.1-5 .
54. Keseberg, Meike (2017), Understanding the good life during ageing: a qualitative study, Bachelor thesis, Faculty of Behavioral Management and Social Science Positive Psychology and Technology, University of Twente.
55. Salami, S. O. (2010). Job stress and counterproductive work behaviour: Negative affectivity as a moderator. *The Social Sciences*, 5(6), 486-492.
56. Shi, M., Li, X, Zhu, T, Shi, K. (2010). The relationship between regulatory emotional self-efficacy, big-five personality and internet events attitude. In *Web Society (SWS)*, 2010 IEEE 2nd Symposium on (pp. 61-65). IEEE.
57. Topa, Gabriela; Alcover, Carlos-Maria (2015), Psycho-social factors in retirement intentions and adjustment: a multi-sample study, *Career Development International*, Vol. 20, Iss. 4, pp. 384-408.
58. Van Rooij, M. C, Lusardi, A, Alessie, R. J. (2011). Financial literacy and retirement planning in the Netherlands. *Journal of Economic Psychology*, 32(4), 593-608.